

Opetusryhmän koko peruskoulun työopetuksessa 25.3 2009

Opetusryhmäkoko on sidoksissa käytettävissä olevaan opetustilaan ja opetuksen järjestäjän (kunnan opetustoimi, koulun johtaja, rehtori) vastuulla on järjestää opetus siten, että turvallisuusnäkökohdat otetaan huomioon. Opetusryhmien koon kasvaminen eri syistä on aiheuttanut sen, että myös sellaisissa aineissa, joissa vahingonvaara on tavallista suurempi (tekninen työ, kotitalous, tekstiilityö, fy/ke laboratoriotyöt) on ryhmäkoko vaikea saada sopeutettua olemassa oleviin tiloihin. Nämä tilat on mitoitettu kuitenkin siten, että tilassa työskentelevien määrä on rajattu. Jos opetusryhmän koko on tätä enimmäismäärää suurempi on opetus järjestettävä siten, ettei tilassa työskennellä normaaliin tapaan koko opetusryhmän kanssa. Oppilasryhmä jaetaan esim. siten, että varsinainen työskentely tapahtuu enimmäisoppilasmäärän puitteissa. Jos tilassa joudutaan opettamaan koko opetusryhmää, tulee opetus sopeuttaa olosuhteisiin, esim. pelkkä demonstraatio tai teoriaopetus.

Johtajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että myös opettajilla on käytössään voimassa olevat työturvallisuusmääräykset ja - lait sekä koneisiin ja tiloihin liittyvät ehdot.

6.2.2 Oppilasryhmäkoko

”Aiemmin opetusryhmän koko määräytyi kouluhallituksen ohjeiden mukaisesti. Ryhmäkoko muodostui käytännön syistä 16 oppilaan suuruiseksi, kun luokka jaettiin kahtia. Nykyisin opetusryhmien koosta vastaa koulutuksen järjestäjä. Oppilasryhmäkoon määrittelyyn tulee perustua vaarojen arviointiin. Ilman huolellista arviointia on mahdotonta määrittellä ryhmäkoon sopivuutta. Arvioinnissa tulee huomioida opettajan mahdollisuus valvoa opetusryhmäänsä ja erityisesti hänen mahdollisuutensa oppilaan yksilölliseen valvontaan oppilaan työskennellessä vaarallisella koneella. Opettajan vastuulla on oppilaan itsenäisen koneella työskentelyn salliminen vasta, kun hän on varmistunut oppilaan taidoista. Liian suuri oppilasryhmä voi aiheuttaa harjoitustöiden fyysisen turvallisuuden vähenemisen lisäksi myös haitallista henkistä kuormitusta opettajalle. Myös yksittäistä oppilasta voi henkisesti kuormittaa liian suuri ryhmä, yksilöllisen ohjauksen saamisen mahdottomuus ja fyysisen työympäristön turvattomuus.

Ryhmäkoon turvallista suuruutta arvioitaessa tulee huomioida oppilasaines. 16 oppilaan ryhmä voi olla liian suuri. Erityisoppilaiden integrointi oppilasryhmään vaikuttaa ryhmäkoko huomattavasti pienentävästi. Ryhmäkoko määriteltäessä tulee huomioida myös tilojen aiheuttamat vaatimukset: jääkö tilaan valvonnan osalta katvealueita, mahdutaanko työskentelemään turvallisesti, onko kenties jo sattunut tapaturmia, riittääkö ilmanvaihto ryhmälle, voidaanko työt toteuttaa ko. tiloissa toimivien menetelmin, onko kaikilla oppilailla oma työpaikkansa jne. Ryhmäkoko tulee suunnitella niin, että opettajan on mahdollista valvoa oppilaita kaikissa tilanteissa.” Uudenmaan työsuojelupiiri 2005

Puutyötilan perustyöpaikkojen mitoitus

Eri työsuojelupiirien tarkastuspyynnöissä korostetaan erityisesti opetustilan ja opetusryhmän kokoa. Peruskoulun käsityön opetustilojen suunnitteluoppaan ohjeiden mukaisesti puutyössä oppilaspaikka on puutyöpenkin pitkä sivu. Puutyöpenkin pitkien sivujen keskinäisen etäisyyden tulee olla vähintään 1100 mm (7-9 lk) ja 1000 mm (1-6 lk).

Puutyöpenkkien sijoittelussa tulee huomioida kulkuväylien vaatima tila 1200 mm. Penkkien ollessa rivissä lyhyiden sivujen etäisyys on 1000 mm .Milloin puutyöpenkki toinen pitkä sivu tai pääty rajoittuu muuhun tilaan kuin höyläpenkkiin esim. seinään, tulee oppilaan työskentelyalueeksi varata 800 mm.

Metallityöpenkki

Metalli- ja koneopin työpöytien pitkien sivujen väli tulee olla vähintään 1100 mm. Pöydän leveys on 1000-1200 mm ja työskentelytila yhtä oppilasta kohden 800 mm. Silloin kun työpöydän pitkä sivu rajoittuu muuhun tilaan kuin toiseen pöytään esim seinään, tulee oppilaan työskentelytilaksi varata 800 mm.

(RT kortin säännöstiedosto RT-KH 20589 (1985)

Kouluhallituksen yleiskirje n:o Y 54/1982 , 16.6 1982 Peruskoulun teknisen työn opetustilojen suunnitteluohjeet kohta 4.2 Työsuojelu huom ! voimassa edelleen)

(Peruskoulun käsityön opetustilojen suunnitteluopas OPH 2002 s. 39 6.11 Koneiden laitteiden ja höyläpenkkien asennusetäisyydet toim. Reino Tapaninen)

Mikäli kunnan opetustoimi ja yläasteen rehtorit sijoittavat ylisuuria ryhmiä teknisen työn tiloihin, työsuojeluviranomainen edellyttää, että kukaan oppilaista ei saa ottaa käteensä mitään teräviä esineitä eikä koneita ja laitteita saa käyttää. Jotta tilanne on hallittavissa työturvallisuuslain 738/02

8 §:n mukaisesti, on työnantajan suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Mikäli työtilan opetusta antavan opettajan ja esimiehen välillä vallitsee eri käsitys työtilan vaaroista ja riskeistä ja työtilaan sijoitettavasta oppilasmäärästä, tulee opettajan antaa esimiehelle kirjallinen eriyvä mielipiteensä valvonnan ja turvallisen työskentelyn ehdoista. (OAJ/TAO työturvallisuusseminaari johtava lakimies M. Poutala 20.3 2009)

Lisäksi niissä tapauksissa, joissa on sattunut tapaturma, tutkitaan sekä vahingonkorvauslain ja rikosoikeuslain kohdat oikeudenkäynneissä.

Vahingonkorvausoikeudenkäynneissä tutkitaan työntekijän toiminnan moitittavuus, koska se on edellytyksenä työnantajan vahingonkorvausvastuun syntymiselle.

Rikosoikeudenkäynneissä johtajaa ja opettajaa on yleensä syytetty työturvallisuuslain rikkomisesta ja ruumiinvamman tuottamisesta. Tällöin valvonnan lisäksi koneiden ja laitteiden puutteellinen suojaus sekä annetut ohjeet on mainittu useimpien oikeuden päätöksien perusteluissa, kun opettajan ja rehtorin syyllisyyttä tai syyttömyyttä on punnittu. Viittaukset Kymen työsuojelupiirin muistio 1402/1993

sekä Hämeen työsuojelupiirin muistio 0705/1993

Peruskoulun käsityön opetustilojen suunnitteluopas OPH 2002 toim. Reino Tapaninen

Suora lainaus on Uudenmaan työsuojelupiirin koulutusalan tiimin ohjeesta ” Turvallisuuden hallinta peruskoulun teknisessä työssä oppilaiden näkökulmasta ” (6.6.2 s. 20 2005)

Jaakko Sohlo

Työsuojeluvaltuutettu

Oulun kaupungin opetustoimi